

NÂNG CAO KĨ NĂNG ĐỌC HIỂU TIẾNG ANH Ở BẬC TIỂU HỌC

IMPROVING THE SKILL IN READING COMPREHENSION OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

HUỲNH THỊ CẨM NHUNG
(ThS; Trường Đại học Quy Nhơn)
NGUYỄN THỊ KIM QUÝ
(ThS; Trường Đại học Quy Nhơn)

Abstract: An improvement on the skill in reading comprehension in Primary school children is of crucial importance. To achieve this purpose, it requires a real effort and self-realization of the role among many people concerned especially teachers. It is necessary that they should be flexible in teaching as well as preparing teaching plans and materials. Should all of the solutions be simultaneously carried out, a resounding success will be undeniable.

Key words: skill; reading comprehension; Primary school.

1. Đặt vấn đề

Trong quá trình hướng dẫn sinh viên thực hiện luận văn khoa học tại thành phố Tuy Hòa, tỉnh Phú Yên và tham gia đợt tập huấn nâng cao năng lực ngôn ngữ cho giáo viên (GV) tiểu học, chúng tôi đã tiếp cận được một số phản hồi của học sinh (HS) tiểu học cũng như nhiều ý kiến đóng góp nhận xét của những GV tiếng Anh đang trực tiếp đứng lớp với chương trình học là sách giáo khoa (SGK) mới. Trong những ý kiến này, một tỉ lệ lớn được thể hiện tập trung vào kĩ năng đọc hiểu. Những khó khăn về chất lượng không đồng đều của HS cũng như những băn khoăn của GV về việc dạy đọc hiểu như thế nào cho HS để đem lại một kết quả tốt nhất thực sự là những thách thức cho đội ngũ GV đứng lớp. Tất cả những vấn đề trên là động lực thúc đẩy chúng tôi thực hiện một cuộc khảo sát khái quát về những nội dung nhằm phát triển hơn nữa kĩ năng đọc hiểu cho HS tiểu học.

Bài viết này nhằm miêu tả và phân tích khái quát nội dung phát triển và hoạt động cho kĩ năng đọc trong bộ SGK tiểu học từ lớp 3 - 5. Trên cơ sở đó chúng tôi đưa ra một số gợi ý về tính hệ thống, nội dung, các dạng bài tập trong chuỗi các bài học hiểu của các lớp tiểu học và những gợi ý xây dựng cho việc dạy kĩ năng đọc hiểu, vai trò của các nhóm đối tượng liên quan nhằm nâng cao hiệu quả việc dạy kĩ năng cũng như tạo niềm hứng khởi, say mê cho các em HS.

2. Phát triển kĩ năng đọc hiểu ở bậc Tiểu học

Đọc hiểu là một kĩ năng tương đối khó để phát triển đặc biệt là đối với HS ở cấp độ tiểu học vì nó đòi hỏi nhiều yếu tố như là thái độ học tập, nguồn từ vựng, kiến thức ngữ pháp cũng như sự hiểu biết của HS v.v. Hiện nay trong chương trình tiếng Anh ở bậc Tiểu học ở Việt Nam, kĩ năng đọc hiểu được thể hiện rất đa dạng thông qua các dạng bài học và bài tập đọc hiểu. Một điều dễ nhận thấy là ở các khối lớp của bậc tiểu học có một sự phối hợp rõ ràng giữa hoạt động đọc và viết nhằm củng cố từ vựng, ngữ pháp và kiểm tra mức độ hiểu bài của HS. Thống kê các hoạt động đọc hiểu trong các sách ở 3 khối lớp tiểu học, dễ nhận thấy các bài tập này đi từ dễ đến khó, từ đơn giản đến phức tạp, bao gồm: 1/ Nối câu với câu hoặc đoạn hội thoại với hình ảnh minh họa phù hợp; 2/ Đọc và trả lời câu hỏi cho một đoạn văn có độ dài trong khoảng 50 đến 60 từ; 3/ Đọc đoạn văn có độ dài 50 đến 60 từ và trả lời khoảng 5 câu hỏi bằng cách chọn *True* hoặc *False*; *Yes* hoặc *No*; 4/ Hoàn thành câu hoặc đoạn văn với các từ cho sẵn.

Về phương pháp, các hoạt động của các bài tập đọc hiểu thường xuyên được GV yêu cầu HS thực hiện tại lớp trong một khoảng thời gian ngắn và trả lời miệng nên HS hầu như chỉ hoàn thành các câu hỏi bằng cách sao chép các câu trả lời đã có sẵn trong đoạn văn. Vì thế HS thường xuyên không động não và không được cung cấp những kĩ năng

cơ bản cho hoạt động đọc hiểu, một điều thực sự rất cần thiết cho việc phát triển kỹ năng đọc hiểu sau này của HS.

Theo các chuyên gia về phương pháp phát triển kỹ năng đọc hiểu cho trẻ em [Goodman, 1998; Prado and Plourde, 2005] thì đọc hiểu là một quá trình tiếp nhận ngôn ngữ và có liên quan đến tâm lý. Nó bắt đầu bằng việc giải mã nội dung về bề mặt thông tin thuộc về ngôn ngữ và kết thúc bằng việc tạo lập (xây dựng) được thông tin của người đọc. Đọc hiểu là một quá trình tương đối phức tạp, liên quan đến việc tư duy, trải nghiệm và kiến thức v.v. Đó là vấn đề về tương tác giữa người đọc và văn bản. Quá trình đọc hiểu không phải là quá trình thụ động mà là một quá trình năng động đòi hỏi người đọc phải kết hợp sự hiểu biết của bản thân với thông tin trong bài đọc, phân tích, hình dung, suy đoán được thông điệp mà tác giả muốn truyền đạt.

Nội dung cho phần bài tập đọc hiểu gồm 2 phần với các hoạt động của GV và HS như sau:

Nội dung	Hoạt động
A. Nói câu với câu và nói đoạn hội thoại với tranh	<ol style="list-style-type: none"> GV giới thiệu tình huống văn bản. GV hướng dẫn HS quan sát, phân tích hình ảnh và đối chiếu với nội dung hội thoại HS làm bài tập cùng với bạn: nói đoạn hội thoại với hình ảnh đúng. GV cho đáp án đúng.
B. Một đoạn văn bản ngắn với 4 hoặc 5 câu hỏi, yêu cầu viết câu trả lời đầy đủ.	<ol style="list-style-type: none"> GV hướng dẫn HS đọc câu hỏi. GV hướng dẫn HS đối chiếu nội dung trong câu hỏi với văn bản và xác định thông tin để trả lời. Tìm cả HS viết câu trả lời vào vở sau khi thảo luận với các bạn. GV chọn HS đại diện của nhóm lên viết câu trả lời trên bảng. GV nhận xét, hướng dẫn HS sửa lỗi (nếu có) để có câu trả lời hoàn chỉnh. HS đối chiếu câu trả lời trên bảng với câu trả lời của mình và sửa sai (nếu có)
C. Đọc 1 đoạn văn hoặc 1 đoạn hội thoại và chọn câu xác định các câu bên dưới là True hoặc False; Yes hoặc No	<ol style="list-style-type: none"> GV hướng dẫn HS đọc các câu trong phần bài tập, so sánh đối chiếu với nội dung đoạn văn. HS trao đổi, thảo luận nhóm và chọn câu trả lời là True hoặc False; Yes hoặc No. GV yêu cầu HS trả lời và đưa ra đáp án đúng. HS đối chiếu đáp án và sửa lại (nếu sai)
D. Chọn từ cho sẵn điền vào câu hoặc đoạn văn	<ol style="list-style-type: none"> GV hướng dẫn HS đọc hiểu đoạn văn và chọn từ phù hợp nội dung và ngữ pháp. HS thảo luận và chọn câu trả lời đúng. GV yêu cầu đại diện nhóm trả lời câu hỏi và GV nhận xét, đưa ra đáp án đúng. GV hướng dẫn HS đọc đoạn văn, tìm từ khóa của các phương án trả lời, đối chiếu với ý của đoạn và đưa ra câu trả lời đúng. HS thảo luận nhóm và đưa ra câu trả lời đúng. GV yêu cầu đại diện nhóm trả lời, nhận xét và đưa ra đáp án đúng.

Ở phần A, giai đoạn HS mới làm quen với tiếng Anh nên phần bài tập chủ yếu cung cấp hình ảnh và một đoạn hội thoại ngắn; chủ yếu bao gồm các nội dung giao tiếp gần gũi với các nhân vật quen thuộc, sát thực với sở thích của HS. Tuy nhiên các bài tập này có vẻ như quá đơn giản đối với HS; tập trung nhiều vào phần quan sát tranh ảnh hơn là đọc hiểu đoạn hội thoại, chú ý vào phần nói câu (thiên về vận dụng ngữ pháp) hơn là hiểu câu. Vì thế HS không có cơ

hội để giúp HS nắm bắt được các kỹ năng (đây là cơ bản nhất dành cho khối tiểu học) và vận dụng chúng là một điều khá là thách thức cho GV.

Chương trình bài tập đọc hiểu của HS ở năm đầu của khối lớp tiểu học (lớp 3) tương đối đơn giản và phần lớn HS gần như có thể hiểu được bài đọc hiểu bằng tiếng Việt (đặc biệt là HS ở các trường thành phố). Vì thế cho nên các em không có cơ hội tiếp cận các kỹ năng cơ bản cho hoạt động đọc hiểu. Ở 2 năm cuối cấp (lớp 3 và 4), dạng bài tập có độ dài tương đối phù hợp hơn nhưng sự đa dạng cũng vẫn còn ở mức độ chưa cao, thêm vào đó độ khó cũng không tăng nhiều. Vì thế GV cũng rất có ít cơ hội để nâng cao kỹ năng đọc hiểu cho HS. Vì thế, khi lên cấp 2, HS tiểu học gần như không có một chút khái niệm gì về kỹ năng đọc hiểu.

hội lĩnh hội những kỹ năng đọc hiểu cơ bản nhất.

Phần B tập trung vào loại bài tập Questions - Answers. Các bài tập này là cần thiết vì có thể giúp HS ghi nhớ, củng cố lại những từ cũng như những cấu trúc đã học. Tuy nhiên dạng bài tập này dường như được thiết kế nhằm thêm mục đích thiên về bài tập viết và ngữ pháp nhiều hơn. HS khi viết câu trả lời, có nghĩa là đang rèn viết và đồng thời phải biết chia động từ sao cho phù hợp. Thêm vào đó mục

đích này dường như cũng không hiệu quả vì GV không thể nắm bắt được các câu viết của từng em vì lượng thời gian cho tiết học ngắn và lớp học quá đông.

Ở phần C, mục đích rèn kỹ năng đọc hiểu đã được thể hiện rõ nét, HS chỉ cần đọc hiểu từng câu, đối chiếu nội dung đoạn văn và tìm thông tin để chọn câu trả lời True hoặc False; Yes hoặc No. Ở cấp độ này các em đã có một lượng từ vựng tương đối, vì thế bài tập đọc hiểu cho phần này lẽ ra cần nên đa dạng và nâng cao hơn nhằm giúp các em được tiếp cận với nhiều dạng bài cũng như có nhiều hứng thú hơn với môn học.

Cũng như phần C, phần D đã thể hiện rõ yêu cầu cho phần bài tập là bồi dưỡng và nâng cao kỹ năng đọc hiểu cho HS. Tuy nhiên vì độ khó của bài tập chưa cao và chưa được hướng dẫn đúng cách nên các em đã làm bài tập đọc hiểu các dạng này dưới một hình thức như là bài tập dịch hiểu. Vì thế mục đích rèn kỹ năng cho HS đã chưa được thực hiện.

3. Các giải pháp đề nghị

Với những phân tích ở trên, chúng tôi nhận thấy rằng để giúp HS phát triển kỹ năng đọc hiểu ở bậc tiểu học hiệu quả hơn, chúng ta cần nhận thức vai trò của các nhóm đối tượng của mục tiêu và thực hiện đồng bộ một số vấn đề như sau:

Đối với GV đứng lớp (là những người đóng vai trò cực kì quan trọng trong mục tiêu này) trong năm đầu tiên, có thể áp dụng các hoạt động đọc hiểu trên cơ sở các dạng bài tập đơn giản với những hình thức như sách Tiếng Anh 3. Tuy nhiên GV cần định hướng các em thực hiện các hoạt động dựa trên việc áp dụng các tiêu kỹ năng đọc hiểu. Thật phiền diện khi cho rằng HS ở cấp bậc này chưa thể hiểu và thấm thấu các tiêu kỹ năng đọc hiểu cơ bản. Với một số bài đọc, GV có thể đưa ra các câu hỏi gợi ý định hướng cho HS, giúp HS đối chiếu thông tin để tìm câu trả lời cho bất kì bài đọc hiểu nào.

Trong 2 năm tiếp theo (Ở cấp độ lớp 4 và lớp 5), các bài tập đọc hiểu đã thực sự thể hiện được tính đa dạng. Tuy nhiên vấn đề ở chỗ là nội dung của bài đọc. Phần lớn, mức độ khó của các bài tập không cao; GV hoặc là không hướng dẫn HS áp dụng các kỹ năng đọc hiểu hoặc là chưa kịp hướng dẫn thì các em đã tự hiểu bài đọc theo theo kiểu dịch sang tiếng Việt để hiểu và làm bài chứ không

hề áp dụng bất cứ chiến lược nào. Cũng thật khó trách cho cả GV lẫn HS trong tình huống này chỉ bởi vì tất cả từ vựng cũng như cấu trúc ngữ pháp đều tương đơn giản đối với các em. Vì thế, với các hoạt động đọc hiểu ở giai đoạn này, chúng ta cần tăng độ khó sao cho với bất kì bài đọc hiểu nào HS cũng phải có một lượng từ (tối thiểu với tỉ lệ 30%) hay một số cấu trúc ngữ pháp nào đó mà các em chưa được học để từ đó các em không thể theo lối mòn dịch sang tiếng Việt khi làm một bài tập đọc hiểu.

Thêm vào đó, GV nên có sự thay đổi phần nào về một số bài tập đọc hiểu ở tiếng Anh 5. Có một số bài tập đọc hiểu ở cấp độ này thiên về rèn kỹ năng viết, đó cũng là một điều tốt. Tuy nhiên chúng ta không nên lạm dụng quá mức sẽ dễ dẫn đến việc không tập trung vào mục đích chính của bài tập rèn kỹ năng đọc hiểu, GV có thể tự thiết kế lại các dạng bài tập ở phần này sao cho chúng ta có thể truyền đạt tốt nhất, hiệu quả nhất kỹ năng đọc hiểu cho HS.

Trên thực tế, trình độ tiếng Anh HS tiểu học ngày nay thực sự đã có nhiều tiến bộ. Theo chương trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo, các em bắt đầu học tiếng Anh từ lớp 3 nhưng thực chất ở nhiều nơi các em đã được tiếp xúc tiếng Anh từ lớp 1 (vì tham gia các lớp học thêm ở bên ngoài). Thêm vào đó, các em được tiếp cận với ngôn ngữ từ nhiều nguồn khác như sách tranh, sách truyện tiếng Anh, phim ảnh hoặc các chương trình trên truyền hình bằng tiếng Anh; vì thế khả năng ngôn ngữ của các em thực sự rất phát triển. Điều đó đòi hỏi vai trò của người GV càng cần phải linh hoạt tối đa cả trong quá trình chuẩn bị bài giảng cũng như các hoạt động trong lớp.

GV ngoài việc không nên quá phụ thuộc vào SGK còn cần phải chủ động, linh hoạt để thiết kế bài giảng phù hợp với trình độ HS. Thêm vào đó, GV có thể bổ sung cho HS thêm các bài tập đọc hiểu, giúp các em nâng cao kiến thức hơn nữa dưới dạng bài tập thực hành làm thêm ở nhà. Nếu sự lựa chọn loại hình bài tập phù hợp, HS chắc chắn sẽ cảm thấy hứng thú nhiều hơn đối với môn học và đạt được nhiều tiến bộ.

Theo ý kiến của chúng tôi, khi HS hoàn thành chương trình tiếng Anh 3 và 4, GV có thể dùng bộ sách Starters để luyện tập thêm cho các em. Có thể đối với một số HS sẽ là dễ khi rèn Starters ở giai

đoạn này. Tuy nhiên chúng ta cần làm thế để tạo động lực học tập cho các em bởi vì một khi bắt đầu làm quen với phần luyện tập chuyên sâu với giáo trình nước ngoài không nên đưa vào bài tập ở cấp độ khó. Khi HS hoàn thành chương trình tiếng Anh 5, bộ sách Movers là một sự lựa chọn thích hợp ở cấp độ này. Áp dụng phương pháp trên, chúng ta có thể vừa giúp HS làm quen với các giáo trình bản ngữ; đồng thời thông qua đó HS có thể lĩnh hội sơ lược những nét văn hóa về đất nước và con người của ngôn ngữ mà các em theo học.

Đóng vai trò quan trọng không kém là trách nhiệm của những người làm công tác quản lí. Họ cần phải có chiến lược lâu dài cho mục tiêu đã đề ra và kiên định thực hiện mục tiêu đó. Thêm vào đó họ cũng cần phải lắng nghe và tiếp thu ý kiến của những người GV trực tiếp đứng lớp, tạo điều kiện để GV có sự linh hoạt trong bài giảng của mình mà không phải gò bó theo những giáo án mẫu bởi vì GV luôn thực sự đi sát với thực tế của lớp học với một mong muốn thực hiện hiệu quả nhất mục tiêu đã đề ra và đem lại kết quả tốt nhất cho HS.

Cuối cùng nhưng không phải là ít quan trọng nhất là vai trò của phụ huynh và ý thức học tập của HS. Nếu các bậc phụ huynh nhận thức được vai trò của mình, đầu tư cho việc học của con em về mọi mặt, hợp tác cùng nhà trường thì chắc chắn việc học của con em họ sẽ phát triển tốt. Về phần HS, một khi mà các em ý thức được việc học tập, tìm thấy niềm vui trong mỗi giờ học thì sẽ có được động lực tích cực cho việc học học tập. Ngoài ra các em cần phải lắng nghe và áp dụng những hướng dẫn về phương pháp làm bài tập đọc hiểu của GV. Nếu làm được những điều trên thì kết quả học tập tốt là điều không thể phủ nhận.

Tóm lại, với những phân tích ở trên về các chương trình học, các hoạt động để phát triển kĩ năng đọc ở bậc tiểu học và vai trò của các nhóm đối tượng, chúng tôi muốn độc giả nhận thấy các vấn đề cơ bản. Thứ nhất, cần bổ sung, nâng cao và đa dạng hóa hơn nữa các dạng bài tập đọc hiểu cho HS. Trong đó, quan trọng nhất là lựa chọn nội dung các bài đọc hiểu sao cho vừa phù hợp với lứa tuổi, trình độ hiểu biết của các em và

đặc biệt là các bài đọc hiểu mà có thể cung cấp cho các em phần nào những kiến thức cơ bản về văn hóa của ngôn ngữ mà mình theo học. Thứ hai, người GV cần tạo niềm hứng thú và say mê học tập cho HS, phải trang bị cho các em những kĩ năng đọc hiểu cơ bản nhất, áp dụng những bài đọc hiểu từ đơn giản đến phức tạp, từ những đoạn đọc hiểu ngắn đến những bài đọc hiểu dài hơn để rồi HS sẽ có thể quen dần và nắm vững các kĩ năng cần có để làm bài tập đọc hiểu theo đúng phương pháp. Từ đó HS hình thành thói quen áp dụng các kĩ năng này cho tất cả các bài tập đọc hiểu của các em. Cuối cùng, tất cả các nhóm đối tượng cần phải nhìn thấy rõ và ý thức được vai trò quan trọng của mình trong việc thực hiện mục tiêu để cùng hợp lực thực hiện thành công mục tiêu đó.

Tuy nhiên để có được một chất lượng dạy học nói chung và một tiết dạy đọc hiểu cho HS tiểu học nói riêng thật sự hiệu quả thì cần phải có một giải pháp đồng bộ về chất lượng đội ngũ giảng dạy, chương trình SGK phù hợp và sĩ số lớp học. Trong thời gian chờ đợi và hi vọng những giải pháp ở tầm vĩ mô, đội ngũ GV cần nỗ lực thay đổi, tìm tòi những phương pháp có tính khả thi để đem đến cho HS những giờ học chất lượng, hiệu quả và đi đúng trọng tâm kĩ năng cần rèn luyện của ngôn ngữ.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Mary Slattery & Jane Willis, (2001), *English for primary teacher*. Oxford University Press.
2. Parliamentary Office of Science & Technology, (2009, October), *Teaching children to read*. Postnote.
3. Kathryn A. Blake, (1989), *College reading skill*, Prentice-Hall Inc.
4. Cambridge ESOL, (2007), *Cambridge young learners English tests (2nd Edition) Starters 1- 8 Student's Book*, Cambridge University Press.
5. Cambridge ESOL, (2007), *Cambridge young learners English tests (2nd Edition) Movers 1 - 8 Student's book*, Cambridge University Press.

Ngữ liệu

Hoàng Văn Văn (Tổng chủ biên) (2013):
Tiếng Anh 3 - Sách HS, Nxb Giáo dục; *Tiếng Anh 3 - Sách bài tập*, Nxb Giáo dục; *Tiếng Anh 4 - Sách HS*, Nxb Giáo dục; *Tiếng Anh 4 - Sách bài tập*, Nxb Giáo dục; *Tiếng Anh 5 - Sách HS*, Nxb Giáo dục; *Tiếng Anh 5 - Sách bài tập*, Nxb Giáo dục.